

Hänvisning

Enligt sändlista till
alla åländska kommuner

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist,
rasmus.lindqvist@regeringen.ax
018 25 193

Ärende

Information om valförberedelser

Nästa ordinarie lagtings- och kommunval förrättas söndagen den 15 oktober 2023. Förtidsröstningstiden infaller mellan den 30 september och 10 oktober 2023. Med anledning av detta vill landskapsregeringen uppmärksamma kommunerna om åtgärder som behöver planeras redan under 2022. Anvisningar och mer information kommer att tillhandahållas kontinuerligt.

Röstningsområden

Enligt 4 § vallagen (2019:45) för Åland (vallagen) kan en kommun vid behov delas in i flera röstningsområden. Kommunfullmäktige fattar beslut om indelningen av kommunen i röstningsområden. Ett beslut om röstningsområden som fattas och meddelas till landskapsregeringen och till magistratsenheten vid Statens ämbetsverk på Åland senast i april träder i kraft den 15 oktober samma år. Om beslutet fattas eller meddelas efter april träder det i kraft den 15 oktober följande år.

Nästa ordinarie riksdagsval i Finland förrättas söndagen den 2 april 2023. Bestämmelser om indelningen i röstningsområden i riksvall finns i 8 § i rikets vallag (FFS 714/1998). Beslut om röstningsområden fattas av kommunfullmäktige. Enligt 2 mom. träder beslutet om röstningsområden i kraft vid ingången av kalenderåret om beslutet fattats senast i augusti det år som föregår ikraftträdandet.

Röstningsområden bör varken vara för stora eller för små. Röstning i små områden kan äventyra valhemligheten. Är områdena däremot för stora kan det bli svårt att upprätthålla en god ordning i vallokalen, särskilt i lagtings- och kommunalvalen då två val ska förrättas samtidigt. Enligt förarbetena till vallagen bör ett röstningsområde inte omfatta fler än 2 500 röstberättigade och endast i undantagsfall omfatta färre än 500 röstberättigade. Kommuner med färre än 500 invånare bör inte indelas i röstningsområden om det inte är nödvändigt av t.ex. geografiska skäl.

Det är fördelaktigt om indelningen i röstningsområden är densamma i alla val som förrättas under 2023. Detta i syfte att underlätta för väljarna som då kan gå till samma vallokal på valdagarna. Om kommunen önskar göra ändringar i röstningsområdena och tillämpa samma röstningsområden i riksdagsvalet 2023 som i lagtings- och kommunvalen 2023 bör beslut om detta fattas **senast i augusti 2022**. Samma indelning i röstningsområden gäller därefter vid samtliga val tills ändring meddelas.

Lokaler för röstning på valdagen

En fråga som hänger nära samman med indelningen i röstningsområden är behovet av lämpliga lokaler för valförrättningen. Enligt 6 § 5 mom. vallagen ska kommunstyrelsen fatta beslut om en vallokal i varje röstningsområde om det inte finns särskilda skäl för att vallokalen ligger utanför röstningsområdet. Närmare bestämmelser om vallokaler finns i vallagens 53 §. Bland annat ska vallokalerna vara tillgängliga för alla väljare utan hjälp samt vara lämpliga för röstning.

Kommunen bör beakta tillgången av lämpliga vallokaler också då eventuella ändringar av indelningen i röstningsområden övervägs. Ändringar gällande vallokalerna bör införas redan till riksdagsvalet 2023. Eventuella nya vallokaler måste därför identifieras i god tid. Till detta brev bifogas förteckningarna över förtidsröstningsställen och vallokaler i valet 2019.

Utse nya valmyndigheter

I 9 § 1 mom. vallagen stadgas att fullmäktige i januari valåret (2023) ska tillsätta en kommunal centralvalnämnd bestående av en ordförande, en vice ordförande och tre andra ledamöter. Fullmäktige ska samtidigt utse fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för ordinarie ledamöter. Enligt 3 mom. fungerar kommunkansliet som centralvalnämndens kansli. Kommunen ska tillhandahålla en sekreterare för den kommunala centralvalnämnden.

Enligt 10 § vallagen ska kommunstyrelsen i god tid före ett val tillsätta en valnämnd för varje röstningsområde och en valbestyrelse för inrättningar där förtidsröstning ska ordnas. Om kommunen inte är indelad i röstningsområden behöver ingen valnämnd tillsättas, den kommunala centralvalnämnden fungerar i så fall även som valnämnd. Vid behov kan flera valbestyrelser tillsättas.

Enligt 12 § 1 mom. vallagen varar mandatperioden för en kommunal centralvalnämnd och en valbestyrelse till dess en ny nämnd eller bestyrelse har tillsatts. I 2 mom. stadgas att **om en medlem eller ersättare i en nämnd eller en bestyrelse avlider, avgår eller utses till kandidat i ett val som hålls under mandatperioden ska en ny medlem eller ersättare utses.**

Bestämmelser om jäv för medlemmar och ersättare i kommunala centralvalnämnder finns i 24 och 25 §§ i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland. Enligt 15 § 2 mom. vallagen får heller inte en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar vara medlem eller ersättare i en valbestyrelse eller vara valförrättare. Med make eller maka avses äkta makar, personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden och personer som lever i registrerat partnerskap. Förvaltningslagens bestämmelser om jäv tillämpas inte på valnämndens eller valbestyrelsens medlemmar, deras ersättare eller på valförrättare.

I 13 § 3 mom. i rikets vallag stadgas att i landskapet Åland fungerar i varje kommun som kommunal centralvalnämnd vid riksdagsval, presidentval och Europaparlamentsval den nämnd som tillsatts för kommunalval i landskapet.

Ovanstående innebär att **valmyndigheterna som utses i början av valåret 2023 fungerar som valmyndigheter både i riksdagsvalet 2023 och i lagtings- och kommunalvalen 2023**. Kommunerna bör i ett tidigt skede se över tillsättandet av valmyndigheterna. Vid tillsättandet bör kommunerna se till att sammansättningen blir sådan att alla grupperingar som är representerade i fullmäktige kan ha fullt förtroende för valmyndigheternas åtgärder och beslut.

Antal fullmäktigeledamöter

Enligt 38 § 1 mom. kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland bestäms antalet fullmäktigeledamöter som ska väljas i förhållande till kommunens invånarantal på valårets första dag (1 januari 2023). Enligt 2 mom. kan fullmäktige **före utgången av april månad under valåret (2023)** besluta att antalet ledamöter som väljs skall vara högre eller lägre än vad som följer av 1 mom. Antalet ledamöter skall alltid vara udda och får inte understiga nio. Landskapsregeringen skall underrättas om ändringar av antalet ledamöter.

Valstämplar

I 57 § vallagen föreskrivs att landskapsregeringen ska fastställa och tillhandahålla de valstämplar som ska användas vid röstning på förhandsröstningsställen och i vallokaler. Kommunerna ombeds **redan under 2022** se över sitt lager av valstämplar och meddela detta till landskapsregeringen. Stämplarna ska ha nedanstående utseende.

Information och utbildning

Förutom vallagen¹ är den viktigaste källan för information om de kommande lagtings- och kommunalvalen hemsidan www.val.ax som kommer att uppdateras med aktuell information i god tid inför valen och sedan hållas uppdaterad under hela valprocessen. För tillfället inväntar landskapsregeringen en teknisk uppdatering av hemsidan innan informationen uppdateras.

Checklista med anledning av detta brev

1. Se över indelningen i röstningsområden samt tillhörande vallokaler (samt deras tillgänglighet och utrustning), meddela eventuella ändringar till landskapsregeringen och Statens ämbetsverk på Åland **senast i augusti 2022**.
2. Se över hur många valstämplar kommunen har, meddela landskapsregeringen **senast i oktober 2022**.
3. Se över beredskapen att tillsätta valmyndigheter, tillsätt valmyndigheterna i **januari 2023**.
4. Besluta om fler eller färre fullmäktigeledamöter än vad som anges i 38 § 1 mom. kommunallagen senast i **april 2023**, meddela landskapsregeringen om eventuella ändringar.

Kontaktpersoner för valfrågor

Eventuella frågor angående val besvaras av landskapsregeringens kontaktpersoner i valfrågor.

Rasmus Lindqvist, t.f. rättssakkunnig, tfn 25 193, rasmus.lindqvist@regeringen.ax

Max Andersson, rättssakkunnig, tfn 25 459 max.andersson@regeringen.ax

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist

BILAGAR

Meddelande om vallokaler
Meddelande om förtidsröstning

FÖR KÄNNEDOM

Åland post, Tina Hietanen-Rauttu, tina.hietanen-rauttu@alandpost.com
Justitieministeriet, Heini Huotarinen, heini.huotarinen@gov.fi
Statens ämbetsverk på Åland, magistratsenheten

¹ <https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/201945>

Bilaga 1

MEDDELANDE OM VALLOKALER PÅ VALDAGEN DEN 20 OKTOBER 2019

Vallokalerna är öppna under valdagen mellan kl. 9 och 20. Du kan bara rösta i din egen vallokal. Du måste kunna styrka din identitet då du röstar. Röstningsområdet och vallokalen framgår på röstkortet.

Kommun	Röstnings- område	Vallokal
Brändö	1	Kommunkansliet i Åva
Eckerö	1	Eckerö skola
Finström	1 2	Breidablick Biblioteket, Källbo skola, Godby
Föglö	1	Kommungården
Geta	1	Geta skola
Hammarland	1	Kommungården
Jomala	1 2	Vikingaåsens skola Gottby daghem
Kumlinge	1	Kommunkansliet
Kökar	1	Kökar grundskola
Lemland	1 2	Kommungården Järsö gamla skola
Lumparland	1	Lumparlands skola
Mariehamn	1 2 3	Ytternäs skola Stadshuset Strandnäs skola, norra
Saltvik	1 2	Ödkarby skola Rangsby skola
Sottunga	1	Biblioteket
Sund	1	Finby skola
Vårdö	1	Vårdö skola

Information om alla kandidater i såväl lagtingsvalet som kommunalvalen finns i vallokalerna och på www.val.ax

Centralnämnden för lagtingsval

Bilaga 2

MEDDELANDE OM FÖRTIDSRÖSTNING I LAGTINGS- OCH KOMMUNALVALEN

Förtidsröstningstiden är 5–15 oktober. Följande platser är allmänna förtidsröstningsställen.

Öppethållning

Kommun	Plats	Lördag 5.10	Måndag 7.10	Tisdag 8.10	Onsdag 9.10	Torsdag 10.10	Fredag 11.10	Lördag 12.10	Måndag 14.10	Tisdag 15.10
Brändö	Brändö Andelshandel	-	9.30-13	-	-	-	9.30-13	9.30-13	-	-
Brändö Lappo	Lappo Handelslag	-	-	-	-	-	10-17	10-14	-	-
Eckerö	Kommunkansliet	-	9-15	9-15	-	9-15	9-15	11-13	-	-
Finström	Biblioteket, Godby	10-12	16-20	16-20	16-20	10-12	10-12	10-12	16-20	16-20
Föglö	Kommungården	10-14	9.45-20	9.45-20	9.45-16	9.45-16	9.45-16	10-14	9.45-20	9.45-20
Hammarland	Kommungården	12-14	8.30-16	8.30-16	8.30-16	8.30-16	8.30-16	12-14	8.30-16	8.30-16
Kumlinge	Kommunkansliet	11-13	9-12, 13-15	-	-	-	9-12, 13-15, 18-20	11-13	9-12, 13-15	9-12, 13-15
Kökar	Kommunkansliet	-	10-14	10-14	10-17	10-14	10-14	-	-	-
Lemland	Kommungården	12-14	12-17	12-17	12-17	12-17	12-17	12-14	12-20	12-20
Lumparland	Lumparlands skola	-	-	-	-	-	15-19	9-13	-	12-19
Mariehamn	Postkontoret	10.30-13.30	9-17	9-17	9-17	9-17.30	9-17	10.30-13.30	9-17	9-17
Sottunga	Kommunkansliet	13-15	-	13-15	-	-	-	13-15	-	13-15
Sund	Servicehuset Tallgården	-	-	-	-	11-17	-	11-13	-	11-17
Vårdö	Strömshuset	-	-	10-17	10-17	-	10-17	11-13	-	10-17

Den som har rösträtt får förtidsrösta på vilket allmänt förtidsröstningsställe som helst. Du måste kunna styrka din identitet då du röstar.

Information om alla kandidater i såväl lagtingsvalet som kommunalvalen finns på förtidsröstningsställena och på www.val.ax

Den som inte har möjlighet att rösta vid ett förtidsröstningsställe kan förtidsrösta **per brev**. Brevröstningshandlingar ska beställas senast den 15 oktober hos den kommunala centralvalnämnden i bosättningskommunen.

Den som är bosatt utanför Åland och har rösträtt i lagtingsvalet kan rösta **via internet** under tiden 9 oktober kl. 9 till den 14 oktober kl. 19.

Förtidsröstning ordnas i **inrättningar** där det ges vård dygnet runt. Röstningstiderna anges genom anslag. Endast de som vårdas i inrättningen får rösta där.

Mera information finns på www.val.ax

Centralnämnden för lagtingsval